

УДК 330.322.2

Ігнашкіна Т.Б.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та підприємництва
імені Т.Г. Беня
Національної металургійної академії України*

Душина Л.М.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та підприємництва
імені Т.Г. Беня
Національної металургійної академії України*

Ihnashkina Tetiana

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics
and Entrepreneurship named after T. G. Benya
National Metallurgical Academy of Ukraine*

Dushyna Liudmyla

*Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics
and Entrepreneurship named after T.G. Benya
National Metallurgical Academy of Ukraine*

ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ВІДТВОРЮВАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ПРОМИСЛОВОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

SOME THEORETICAL ASPECTS OF THE FORMATION OF THE RESPONDING STRUCTURE OF CAPITAL INVESTMENT IN THE INDUSTRIAL ECONOMIC SECTOR

АНОТАЦІЯ

У статті проведено аналіз нормативної документації та наукової літератури щодо форм відтворення капітальних інвестицій. Виявлено, що сьогодні у багатьох офіційних документах прийнято досить спрощений підхід, тоді як науковці виказують більш ґрунтовну з теоретичного погляду позицію. Це стосується як наявності чітких формулювань кожної форми, так і принципів їх розмежування. Встановлено загальні ознаки і відмінності різних форм відтворювальної структури капітальних інвестицій, що дає змогу забезпечити єдність підходу під час віднесення технічних заходів до тієї чи іншої форми, об'єктивність відображення відтворювальних процесів у планових та звітних матеріалах. На цих засадах надано чіткі формулювання кожної з них. Складено перелік основних робіт, характерних для тієї чи іншої форми відтворення.

Ключові слова: капітальні інвестиції, форми відтворення, відтворювальна структура, критерії розмежування, звітність.

АННОТАЦИЯ

В статье представлен анализ нормативной документации и научной литературы относительно форм воспроизводства капитальных инвестиций. Выявлено, что сегодня во многих официальных документах принят достаточно упрощенный подход, тогда как ученые высказывают более обоснованную с теоретической точки зрения позицию. Это касается как наличия четких формулировок каждой формы, так и принципов их разграничения. Установлены общие признаки и особенности разных форм воспроизводственной структуры капитальных инвестиций, что позволяет обеспечить единство подхода при отнесении технических мероприятий к той или иной форме, объективность отражения воспроизводственных процессов в плановых и отчетных материалах. На этой основе даны четкие формулировки каждой из них. Составлен перечень основных работ, характерных для той или иной формы воспроизводства.

Ключевые слова: капитальные инвестиции, формы воспроизводства, воспроизводственная структура, критерии разграничения, отчетность.

ANNOTATION

The article presents an analysis of regulatory documentation and scientific literature on the forms of reproduction of capital investments. It has been revealed that a rather simplified approach has been adopted in many official documents today, while scientists express a more theoretical position from a theoretical point of view. This concerns both the availability of clear formulations of each form and the principles of their differentiation. The general signs and features of various forms of the reproductive structure of capital investments are established, which allows providing the unity of the approach when classifying technical measures to one form or another, objectiveness of reflection of reproduction processes in planned and reporting materials. These main features are the following: consideration of the forms of reproduction from the standpoint of the enterprise; production of the main shops of the enterprise, which determine its production capacity as a whole; re-equipment of the leading units of the main workshops; change of basic elements of the leading units; project unity; significant re-organization or expansion of the passive part of fixed assets. At the same time, such constructive elements of the leading aggregates, which determine its dimensions and production capacity, are classified as basic. Based on these principles, the reconstruction of existing enterprises, in particular, will include measures that involve changing the basic elements of the leading units of the main production shops. Classical examples of such measures in the ferrous metallurgy are the reconstruction of blast furnaces with an increase in their usable volume, the reconstruction of steel-smelting units with an increase in the capacity of converters. The proposed classification principles make it possible to ensure uniformity, an objectivity in reflecting reproduction processes in planning and reporting materials in assigning technical measures. On this basis,

clear formulations are given for each of them. A list of the main works, typical of one form or another of reproduction has been made.

Key words: capital investment, forms of reproduction, reproduction structure, criteria for differentiation, reporting.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сталий розвиток держави, її регіонів, галузей та окремих суб'єктів господарювання визначається багатьма чинниками зовнішнього і внутрішнього впливу. Серед останніх важливе місце посідає необхідність оновлення основного капіталу підприємств за рахунок різних форм його розширеного відтворення, що є більш характерним для сучасної економіки порівняно з простим відтворенням. Ця проблема є багатовекторною і потребує вирішення низки питань теоретичного, методологічного та практичного характеру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. У різні періоди розвитку економічної науки численні аспекти проблеми функціонування, відтворення, ефективності використання основних засобів були предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених – фахівців у цій галузі знань. Серед них такі відомі науковці, як В.П. Александрова, В.Я. Амбросов, Б.Є. Бачевський, Т.Г. Бень, І.О. Бланк, Н.С. Герасимчук, Є.А. Іванов, В.П. Красовський, Т.Г. Маренич, О.С. Паламарчук, С.Ф. Покропивний, О.О. Решетняк, Т.С. Хачатуров, М.Г. Чумаченко, Н.О. Шура. Але навіть за глибокої вивченості зазначеної проблеми залишаються питання, що потребують подальшого вдосконалення, розвитку чи осучаснення. Зокрема, це стосується уточнення понятійного апарату в контексті форм відтворення основного капіталу. Недостатня чіткість і загальний характер основних дефініцій, що використовуються для характеристики відтворювальної структури капітальних вкладень, неможливість відображення в них специфіки виробничого апарату різних галузей промисловості, а також відсутність єдиної думки із цього питання в нормативних документах та економічній літературі зумовлюють необхідність уточнення сутності відповідних економічних категорій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтування базових критеріїв розмежування форм розширеного відтворення основних засобів (нового будівництва, розширення, реконструкції, технічного переозброєння діючих підприємств) та надання на цих засадах більш чітких формулювань кожної з них.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Установлення раціонального співвідношення між новим будівництвом, розширенням, реконструкцією та технічним переозброєнням діючих підприємств потребує передусім обґрунтування принципових відмінностей зазначених форм розширеного відтворення основних засобів.

У 80-ті роки, ще в період існування СРСР, цьому питанню приділялося в науковому середовищі багато уваги [3–7], у тому числі й одним

з авторів статті [8; 9]. Статистичні органи держави також надавали звітну інформацію за чотири формами, що чітко відображали відтворювальну структуру основних засобів. Перехід до ринкової економіки, тривалий період знаходження країни у кризовому стані декілька змістили пріоритети науки й практики, і сьогодні можна спостерігати таку картину:

- у навчальній економічній літературі, зокрема в [10–13], й досі називають зазначені вище чотири форми відтворення: нове будівництво, розширення, реконструкція, технічне переозброєння діючих підприємств, надаючи їм конкретні визначення;

- у законодавчих актах, зокрема у Господарському та Цивільному кодексах України [1; 2], у контексті відтворення називаються певні терміни без будь-якого надання їх сутності. З аналогічною ситуацією стикаємося, аналізуючи статистичні матеріали Державної служби статистики України [14; 15];

- у нормативних матеріалах, що регламентують процеси розроблення проектної документації на будівництво, визначення його вартості тощо [16; 17], представлений термінологічний апарат містить основні визначення, що стосуються відтворювальної структури капітальних інвестицій, проте вони теж потребують уточнення;

- у сучасній науковій літературі бракує системних досліджень із цього питання.

На підтвердження вищезазначеного, перш за все, наведемо конкретний перелік термінів, що використовуються у згаданих офіційних джерелах (табл. 1), хоча потрібно сказати, що є й багато інших нормативних документів, у яких присутні ці терміни.

Узагальнюючи проаналізовану офіційну інформацію, зазначимо таке.

По-перше, поряд із назвами згаданих раніше чотирьох класичних форм відтворення основного капіталу в різному сполученні використовуються й інші терміни: «перепрофілювання» [1, ст. 318, п. 2], «поліпшення», «вдосконалення» [14, графа 6; 15, п. 7], яким узагалі не надаються конкретні визначення. Окрім того, перепрофілювання об'єктів частіше за все спредливо пов'язується з приватизаційними процесами (а не відтворювальними), оцінкою впливу на довкілля; вдосконалення ж активів може здійснюватися в межах будь-якої форми відтворення, тому не є доцільним його виокремлення. Термін «поліпшення» має відношення виключно до земель, як це стає зрозумілим із роз'яснень до форми 2-інвестиції.

По-друге, не визначено чітко об'єкт, з яким пов'язуються всі перелічені терміни. Як бачимо з табл. 1, це й підприємство, й будівля, споруда, об'єкт будівництва, активи (оскільки не уточнено, які саме, будемо вважати, що маються на увазі необоротні активи). Виходить, що в один ряд, наприклад, можна поставити розширення підприємства у цілому і розширення якоїсь окремої його ділянки, які за своїм масштабом, обсягом виконуваних робіт, їхньою вартістю суттєво відрізняються,

Таблиця 1

Терміни, використовувані в офіційних документах у контексті відтворювальних процесів

Назва джерела	Використовувані терміни
Господарський кодекс України [1, ст. 318, п. 2]	Будівництво, розширення, реконструкція, перепрофілювання об'єктів
Цивільний кодекс України [2, ст. 875, п. 2]	Нове будівництво, капітальний ремонт, реконструкція (технічне переоснащення) підприємств, будівель, споруд
Склад та зміст проектної документації на будівництво [16, розділ 1, п. 3.2] Правила визначення вартості будівництва [17, розділ 1]	Нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення будинків, будівель, споруд (у розділі 1 обох документів) Нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення об'єктів будівництва (у п. 3.2)
Форма № 2-інвестиції (річна) «Звіт про капітальні інвестиції, вибуття й амортизацію активів» [14, графи 2, 5, 6]	Нові активи (графа 2), капітальний ремонт (графа 5); поліпшення, вдосконалення, реконструкція, модернізація (графа 6)
Роз'яснення щодо форм державного статистичного спостереження № 2 – інвестиції (річна) [15, п. 7]	Нові активи, капітальний ремонт; поліпшення, вдосконалення, реконструкція, модернізація, що містить витрати на розширення, реконструкцію, модернізацію, вдосконалення активів та поліпшення земель

що унеможливило отримання об'єктивної картини щодо відтворення основного капіталу.

По-третє, не простежується розмежування між простим (капітальний ремонт) і розширеним (нове будівництво, реконструкція, технічне переоснащення) відтворенням, хоча за своїм економічним змістом ці форми принципово відрізняються.

По-четверте, виокремлення модернізації, на нашу думку, є недоцільним, оскільки вона може здійснюватися, наприклад, у період технічного переоснащення підприємств, поєднуючись з капітальним ремонтом, що в практичній діяльності часто й відбувається.

Нарешті, за такого вільного використання термінів, відсутності у багатьох випадках змістовного їх наповнення не зрозуміло, як може забезпечуватися узгодженість проектних і звітних даних, що характеризують процеси відтворення.

Імовірно, такий поділ і вирішує якісь завдання, але практично унеможливило визначення та аналіз відтворювальної структури капітальних інвестицій у традиційному їй розумінні. Тому в контексті питання, що стосується процесів розширеного відтворення, на нашу думку, слід повернутися до чотирьох класичних форм, надавши їм чіткі формулювання. Для цього попередньо визначимо критерії їх розмежування. При цьому концептуальний підхід, покладений нами в основу вирішення цього питання, полягає у врахуванні ступеня участі різних об'єктів (безпосередньо чи непрямо) у виробництві продукції, що є предметом основної діяльності підприємства. Ілюстрацію викладених далі теоретичних наробок авторів здійснено на прикладі металургійного підприємства з повним технологічним циклом виробництва продукції (чавун, сталь, прокат).

Першочерговим, на нашу думку, є визначення об'єкта, відносно якого слід розглядати форми розширеного відтворення. Вважаємо, що таким об'єктом є підприємство, а отже, доцільно застосовувати терміни «нове будівництво», «розширення діючих підприємств», «реконструкція діючих підприємств», «технічне переозброєння діючих

підприємств», які були раніше загальноприйнятими. Це перший критерій розмежування.

Підприємство є складною виробничою системою, що складається з низки структурних підрозділів, які, відповідно до притаманної їм функції, приймають неоднакову участь у виробництві продукції. Частина з них безпосередньо зайнята виробленням продукції основного виробничого призначення, тобто продукції, яка визначає виробничу потужність як такого підприємства, так і підприємства у цілому. На металургійних підприємствах такими підрозділами (основними цехами) є доменний, сталеплавильний, прокатний цехи. Інші підрозділи (цехи) створюють нормальні умови для здійснення технологічного процесу. Звідси витікає другий критерій розмежування – перебудова і переобладнання основних цехів підприємства.

Своєю чергою, виробничу діяльність в основних цехах підприємства здійснюється із залученням різних видів обладнання, устаткування, певні види якого приймають безпосередню участь у виробництві основної продукції. Це так зване провідне обладнання, провідні агрегати (надалі для спрощення будемо використовувати поняття «провідний агрегат»). Інше обладнання сприяє нормальному протіканню технологічного процесу. З огляду на зазначене, назвемо третій критерій розмежування – переобладнання провідних агрегатів, в яких виконуються основні технологічні процеси й операції з виробництва продукції. При цьому виробничі потужності основних цехів та підприємства у цілому визначаються саме потужностями провідних агрегатів. Провідними агрегатами в основних цехах металургійних підприємств є доменна, електросталеплавильна печі, конвертер, прокатний стан тощо.

Нарешті, різні конструктивні елементи провідного агрегату по відношенню до основного технологічного процесу, в якому вони задіяні, вельми нерівнозначні. У доменному виробництві, наприклад, такими елементами є фундамент, металоконструкції, власне доменна піч, засипний апарат, фурменний прилад, колошниковий пристрій, прист-

рій для виміру рівня шихти в печі та ін. Кожному з перелічених конструктивних елементів призначено певні функції. Процес же розплавлення шихти й одержання готового продукту (чавуну) здійснюється у власне доменній печі, внутрішні контури якої являють собою профіль печі. Ураховуючи це, назвемо четвертий критерій – зміна базових елементів провідного агрегату. До базових будемо відносити такі конструктивні елементи провідного агрегату, якими визначаються його розміри і виробнича потужність.

Така перебудова основних цехів, за якої видозмінюються базові елементи провідних агрегатів, не є окремим нескладним заходом, а охоплює цілий комплекс більш дрібних технічних заходів із заміни, модернізації, механізації й автоматизації виробництва, розширення асортименту і підвищення якості продукції, створення маловідходних та безвідходних технологій тощо. Виконання подібного роду робіт часто пов'язане з розширенням виробничих площ і перебудовою пасивних елементів основних засобів. Цілком очевидно, що переобладнання активної і пасивної частин основних засобів, що включає безліч різноманітних технічних заходів, не може виконуватися без єдиної проектно-кошторисної документації. Тобто до названих вище критеріїв із певним припущенням можна додати ще дві ознаки – ступінь переобладнання пасивної частини основних засобів і єдність проекту, які ні в якій мірі не можуть виступати визначальними під час віднесення заходів до тієї чи іншої форми відтворення. Іншими словами, перебудова і переобладнання базових елементів провідних агрегатів основних цехів доцільно вважати критеріями першого порядку, а пов'язана із цим перебудова пасивної частини основних засобів і єдність проекту – критеріями другого порядку. Останні дві ознаки ще більшою мірою відносяться до більш масштабних заходів, що передбачають введення додатково до діючих нових провідних агрегатів нове будівництво.

Таким чином, за критеріям першого порядку утворюється певний логічний ланцюжок, згідно з якими формується перелік основних видів робіт, що є характерними для тієї чи іншої форми розширеного відтворення (рис. 1).

За умови врахування цих критеріїв до розширення діючих підприємств, наприклад, буде віднесено введення додатково до діючих нових провідних агрегатів основного цеху, до реконструкції – зміну базових елементів діючих провідних агрегатів, до технічного переозброєння – усі заходи, що не передбачають зміну базових елементів.

Таким чином, у визначеннях основних напрямів відтворювальної структури капітальних інвестицій необхідно врахувати такі нові моменти:

- у визначенні розширення діючих підприємств наголосити, що це не тільки будівництво других і наступних черг діючого підприємства, нових основних цехів, а й додаткове введення нових провідних агрегатів в існуючих основних цехах;

- у визначенні реконструкції діючих підприємств відзначити як основну її ознаку зміну базових елементів провідних агрегатів основних цехів;

- під поняттям технічного переозброєння діючих підприємств об'єднати всі заходи з переобладнання активної частини основних засобів (без зміни базових елементів провідних агрегатів основних цехів, розширення виробничих площ і збільшення робочих місць), активної і пасивної частин допоміжних цехів, що не охоплені проектами нового будівництва, розширення і реконструкції діючих підприємств.

Слід відзначити, що в економічній літературі, нормативних документах широко використовується термін «модернізація», а в практичній діяльності в широких масштабах здійснюються роботи з модернізації обладнання. Враховуючи запропонований підхід до розмежування форм відтворення, характер і глибину здійснюваних під час модернізації робіт, вважаємо, що модернізація обладнання не є окремою самостійною формою відтворення основних засобів, а входить складовою частиною в реконструкцію і технічне переозброєння підприємств.

Виходячи з викладених вище позицій, узагальнена класифікація робіт за формами відтворення основних засобів представлена в табл. 2, а власно запропоновані їх визначення – у табл. 3.

Окрім того, потрібно відзначити, що в табл. 3 наведено принципові визначення форм відтворювальної структури капітальних інвестицій, які відображають обґрунтовані раніше головні особливості кожної з них. Але надані формулювання сутності кожної форми будуть неповними, якщо не врахувати певні додаткові моменти.

Так, до реконструкції діючого підприємства також слід віднести:

- установа нових провідних агрегатів у цехах основного виробничого призначення замість застарілих і фізично зношених;

- будівництво нових цехів основного виробничого призначення (і пов'язане із цим створення виробничої інфраструктури) потужністю, що відповідає обсягу випуску кінцевої продукції підприємства, замість об'єктів того ж при-

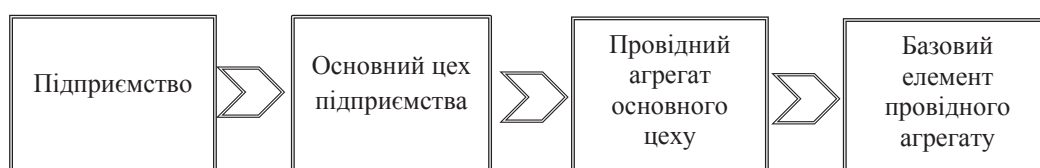

Рис. 1. Послідовність визначення головних критеріїв розмежування форм розширеного відтворення основного капіталу

Таблиця 2

Перелік основних робіт за формами відтворення капітальних інвестицій

Форми відтворення	Види робіт
Нове будівництво	Будівництво нових підприємств
Розширення діючих підприємств	Будівництво других і наступних черг діючого підприємства
	Будівництво нових цехів основного виробничого призначення (далі – основних цехів)
	Додаткове введення нових провідних агрегатів в основних цехах
Реконструкція діючих підприємств	Будівництво нових основних цехів тієї ж потужності замість тих, що ліквідуються
	Заміна морально застарілих і фізично зношених провідних агрегатів на нові
	Переобладнання активної і пасивної частин основних засобів основних цехів зі зміною базових елементів провідних агрегатів
Технічне переозброєння діючих підприємств	Переобладнання активної частини основних засобів основних цехів без зміни базових елементів провідних агрегатів
	Переоснащення і переобладнання допоміжних цехів, не пов'язане з реконструкцією

Таблиця 3

Формулювання понять розширеного відтворення основних засобів

Форми розширеного відтворення	
Назва	Формулювання поняття
Нове будівництво	Будівництво підприємств (першої черги), що здійснюється на нових площах і за затвердженим у встановленому порядку проектом до завершення будівництва і введення в дію на повну проектну потужність
Розширення діючих підприємств	Здійснюване за єдиним проектом будівництво других і наступних черг діючого підприємства, додаткових виробничих комплексів, а також будівництво нових цехів основного виробничого призначення або розширення існуючих цехів основного виробничого призначення за рахунок додаткового будівництва (введення, установки) нових провідних агрегатів із будівництвом за необхідності нової або розширенням діючої виробничої інфраструктури на території діючого підприємства або майданчиках, що примикають до неї
Реконструкція діючих підприємств	Здійснення за єдиним проектом перебудови і переобладнання цехів основного виробничого призначення, що включає переобладнання активної частини основних засобів зі зміною базових елементів провідних агрегатів, і пов'язана із цим суттєва перебудова пасивної частини основних засобів цих цехів (без будівництва нових і розширення діючих цехів основного виробничого призначення, але з будівництвом за необхідності нових і розширенням діючих об'єктів виробничої інфраструктури), із заміною морально застарілого і фізично зношеного обладнання більш досконалим, установкою нового додаткового обладнання, усуненням диспропорцій у розвитку основних і допоміжних цехів і обслуговуючих хазяйств, розширенням асортименту і підвищенням якості продукції, створенням маловідходних технологій і безвідходних виробництв, поліпшенням умов і безпеки праці, а також здійснення інших заходів із технічного переозброєння виробництва, що виконуються у складі робіт з реконструкції
Технічне переозброєння діючих підприємств	Здійснення за проектами і кошторисами на окремі об'єкти і види робіт переобладнання активної частини основних засобів цехів основного виробничого призначення (без зміни базових елементів провідних агрегатів, розширення існуючих виробничих площ) без зміни або за незначної зміни пасивної частини основних засобів цих цехів, а також переобладнання і перебудова активної і пасивної частин основних засобів виробничої інфраструктури, що не входить до складу реконструкції

значення, що ліквідуються, подальша експлуатація яких є недоцільною;

– будівництво нових, розширення і перебудова існуючих будівель, споруд, передавальних пристроїв цехів основного виробничого призначення.

Технічне переозброєння діючого підприємства включає впровадження нової техніки і технології, механізацію і автоматизацію виробничих процесів, модернізацію і заміну застарілого і фізично зношеного обладнання новим, більш продуктивним, поліпшення організації і структури виробництва, усунення «вузьких» місць і інші технічні заходи.

До технічного переозброєння діючого підприємства належать також впровадження автоматизованих систем управління і контролю, застосування різноманітних засобів зв'язку

в управлінні виробництвом, модернізація та технічне переобладнання систем і установок з охорони навколишнього середовища, опалювальних та вентиляційних систем, приєднання підприємств, цехів, установок до централізованих джерел тепло- і електроспоживання.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Застосування чітких критеріїв розмежування і формулювань форм розширеного відтворення основних засобів дасть змогу забезпечити на практиці єдиний підхід за віднесення технічних заходів до тієї чи іншої форми, об'єктивність та порівняність їх відображення в планових і звітних матеріалах, зважено розставляти інвестиційні пріоритети, прискорювати швидкість здійснення інвестиційного процесу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Господарський кодекс України, у редакції від 07.02.2019. База даних «Законодавство України». URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 24.03.2019).
2. Цивільний кодекс України, у редакції від 04.02.2019. База даних «Законодавство України». URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 24.03.2019).
3. Иванов Е.А. Основные фонды: воспроизводство и повышение фондоотдачи. Москва : Знание, 1978. 64 с.
4. Оборот капитальных вложений и эффективность воспроизводства основных фондов / Н.С. Герасимчук и др. ; отв. ред. С.М. Ямпольский. Киев : Наукова думка, 1980. 239 с.
5. Паламарчук А.С. Эффективность реконструкции предприятий. Москва : Экономика, 1978. 143 с.
6. Шкитина М.И. Расширенное воспроизводство основных фондов. Киев : Вища школа, 1975. 192 с.
7. Экономические проблемы технического перевооружения производства / под ред. Б.В. Щербицкого, В.П. Александровой, В.С. Яцкова. Киев : Наукова думка, 1983. 232 с.
8. Опыт разработки планов технического перевооружения и реконструкции на предприятиях черной металлургии СССР / Д.В. Пудиков и др. *Металлургическая и горнорудная промышленность*. 1984. № 3. С. 60–62.
9. Пудиков Д.В., Николаев В.Н., Игнашкина Т.Б. Методические принципы классификации мероприятий технического перевооружения и реконструкции металлургических предприятий. *Эффективность реконструкции, технического перевооружения и повышения технико-экономического уровня производства на предприятиях черной металлургии* : тезисы докл. I респ. науч.-практ. конф., г. Днепрпетровск. Днепрпетровск, 1984. С. 24–25.
10. Бойчик І.М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
11. Іванілов О.С. Економіка підприємства : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
12. Економіка підприємства : підручник / кер. авт. кол. і наук ред. проф. С.Ф. Покропивний. Київ : КНЕУ, 2001. 528 с.
13. Економіка підприємства : навчальний посібник / Б.Г. Шелегеда та ін. ; за ред. Б.Г. Шелегеда. Донецьк : ДОНУЕП, 2010. 685 с.
14. Про затвердження форм державного статистичного спостереження зі статистики капітальних інвестицій : Наказ Держстату України 21.07.2017 № 195. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2017/195/195_2017.htm (дата звернення: 20.03.2019).
15. Роз'яснення щодо форм державного статистичного спостереження № 2-інвестиції (річна) «Звіт про капітальні інвестиції, вибуття й амортизацію активів» та № 2-інвестиції (квартальна) «Звіт про капітальні інвестиції», затв. Держстатом України 21.07.2017. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/metaopus/2018/2_03_04_01_2018.htm (дата звернення: 20.03.2019).
16. ДБН А.2.2-3-2014. Склад та зміст проектної документації на будівництво. Видавництво офіційне. На заміну ДБН А.2.2-3-2012; чинні від 01.10.2014. Київ : Мінрегіон України, 2014. 33 с.
17. ДСТУ БД.1.1-1:2013. Правила визначення вартості будівництва. Видавництво офіційне. На заміну ДБН Д.1.1-1-2000 ; чинний від 01.01.2014. Київ : Мінрегіон України, 2013. 88 с.
2. Civil Code of Ukraine. (2019, February 04). *Database "Legislation of Ukraine"*. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Ivanov E.A. (1978). *Osnovnye fondy: vosproizvodstvo i povyshenie fondootdachi* [Fixed assets: Reproduction and increase return on capital]. Moskva : Znanie. (in Russian).
4. Gerasimchuk N.S. & Yampol'skiy S.M. (1980). *Oborot kapital'nyh vlozhenij i jeffektivnost' vosproizvodstva osnovnyh fondov* [Turn-over of capital investments and the efficiency of reproduction of fixed assets]. S.M. Yampol'skiy (Ed.). Kyiv : Naukova dumka.
5. Palamarchuk A.S. (1978). *Jefferktivnost' rekonstrukcii predpriyatij* [The effectiveness of the reconstruction of enterprises]. Moskva: Jekonomika. (in Russian).
6. Shkhitina M.I. (1975). *Rasshirenoe vosproizvodstvo osnovnyh fondov* [Extended reproduction of fixed assets]. Kyiv: Vishcha shkola.
7. Shcherbitskiy B.V., Aleksandrova V.P. & V.S. Yackov V.S. (Eds.). (1983). *Ekonomycheskye problemy tehnycheskogo perevooruzheniya proyzvodstva* [Economic problems of technical re-equipment of production]. Kyiv: Naukova dumka.
8. Pudikov D.V. (1984). *Opyt razrabotki planov tehnycheskogo perevooruzheniya i rekonstrukcii na predpriyatijah chernoj metallurgii USSR* [Experience of developing plans for technical re-equipment and reconstruction at the enterprises of the ferrous metallurgy of the Ukrainian SSR]. *Metallurgicheskaja i gornorudnaja promyshlennost'*, 3, 60–62.
9. Pudikov D.V., Nikolaev V.N. & Ignashkina T.B. (1984). *Metodicheskie principy klassifikacii meroprijatij tehnycheskogo perevooruzheniya i rekonstrukcii metallurgicheskikh predpriyatij* [Methodical principles of classification of measures for technical re-equipment and reconstruction of metallurgical enterprises]. *Jefferktivnost' rekonstrukcii, tehnycheskogo perevooruzheniya i povyshenija tehniko-jekonomicheskogo urovnja proizvodstva na predpriyatijah chernoj metallurgii: Republican Scientific and Practical Conference*, 24–25.
10. Bojchik I.M. (2016). *Ekonomika pidpryjemstva* [Enterprise economy]. Kyiv: Kondor-Vydavnytstvo.
11. Ivanilov O.S. (2009). *Ekonomika pidpryjemstva* [Enterprise economy]. Kyiv : Centr uchbovoi' literatury.
12. Pokropyvnyj S.F. (2001). *Ekonomika pidpryjemstva* [Enterprise economy]. Pokropyvnyj S.F. (Ed.). Kyiv: KNEU.
13. Shelegeda B.G. (2010). *Ekonomika pidpryjemstva* [Enterprise economy]. Shelegeda B.G. (Ed.). Donetsk: DonUEP.
14. Pro zatverdzhennja form derzhavnogo statystychnogo sposterezhenija zi statystyky kapital'nyh investycij : zatv. Nakazom Derzhstatu Ukrai'ny 21.07.2017 r. № 195. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2017/195/195_2017.htm
15. Roz'jasnennja shhodo form derzhavnogo statystychnogo sposterezhenija №2-investycii' (richna) «Zvit pro kapital'ni investyciyi', vy' buttya j amortyzacziyi' akty'viv» ta №2-investycziyi' (kvartal'na) «Zvit pro kapital'ni investycziyi'»: zatv. Derzhstatom Ukrai'ny 21.07.2017. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/metaopus/2018/2_03_04_01_2018.htm
16. *Composition and contents of the design documentation for construction*. (2014). DBN A.2.2-3-2014 from 01th October 2014 to replace DBN A.2.2-3-2012. Kyiv: Minregion Ukrai'ny.
17. *Rules for determining the cost of construction*. (2013). DSTU BD.1.1-1:2013 from 01th January 2014 to replace DBN D.1.1-1-2000. Kyiv : Minregion Ukrai'ny.

REFERENCES:

1. Commercial Code Ukraine. (2019, February 07). *Database "Legislation of Ukraine"*. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>